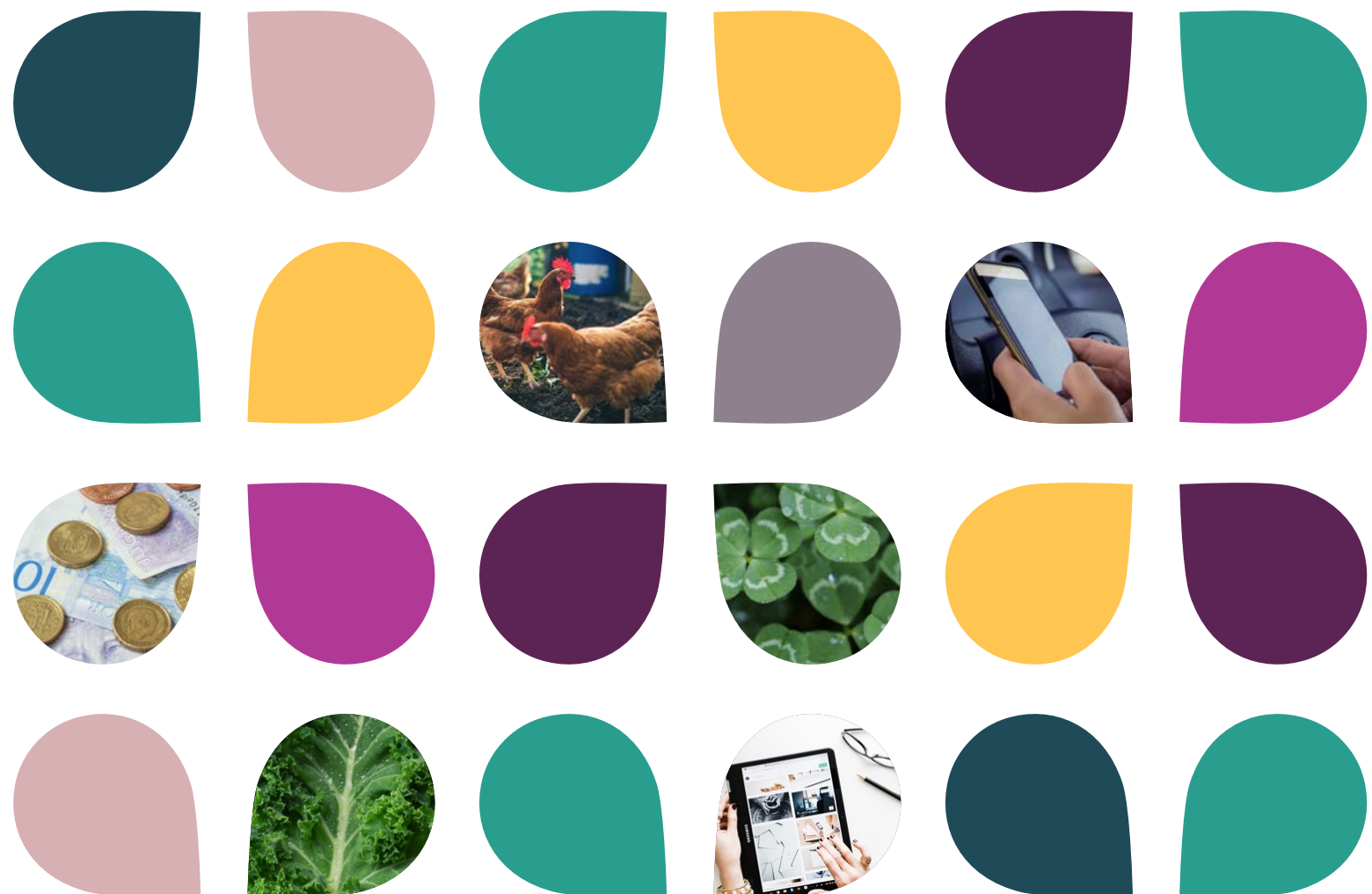

VÅRT ARBETE FÖR KONSUMENTERNA 2019

INNEHÅLL

- 3** Styrelsens berättelse
- 5** Några exempel från vårt arbete 2019
- 6** KONSUMENTRÄTTIGHETER I EN ALLTMER DIGITAL VÄRLD
- 7** Konsumenträttigheter
- 9** Val
- 10** Digitala tjänster
- 12** Finansiella tjänster
- 13** HÅLLBAR UTVECKLING OCH LIVSSTIL
- 14** Livsmedel
- 15** Finansiella tjänster
- 16** Kemikalier
- 17** Hållbar framtid
- 18** Medlemmar och Råd & Rön

Lista över Sveriges Konsumenters samtliga uppdrag och aktiviteter finns att läsa på www.sverigeskonsumenter.se/vb2019

Vårt arbete för konsumenterna 2019

© Sveriges Konsumenter 2019

Foto: Omslag, s. 2, 3, 8, 10, 13, 15, 17, 20: Unsplash.

Omslag, s. 2, 3, 6, 12, 14, 16: Shutterstock.

Illustrationer: Sveriges Konsumenter.

Styrelsens berättelse

Från konsumenträttigheter, hållbar konsumtion och kontanter till EU-val, sakernas internet, kemikalier och bankers arbete för miljö och djurskydd. Dessutom en ny handlingsplan och vår nya utmärkelse: Årets Konsumentkommun.

2019 har varit ett intensivt och framgångsrikt år för Sveriges Konsumenter. Styrelsen vill tacka alla för både hårt arbete och gott genomslag för våra frågor.

Vår verksamhetsberättelse visar på insatser och genomslag på flera viktiga områden för konsumenterna. Och det är mycket, särskilt med tanke på relativt små ekonomiska resurser. Det dagliga arbetet drivs av en kompetent och engagerad personal. Arbetsbelastningen har varit hög under året som gått, prioriteringar till trots.

Ett 70-tal frivilligt engagerade har i högsta grad bidragit till arbetet. Detta och mycket annat visar på den stora styrka och det engagemang som finns hos våra medlemsorganisationer, fundamentet till vår demokratiskt förankrade konsumentrörelse. Vid årets slut var vi 21 medlemmar och vi arbetar vidare med att få fler relevanta organisationer att ansluta sig.

Vårt EU-arbete har varit intensivt under 2019, inte minst genom vårt starka engagemang i den europeiska konsumentorganisationen BEUC där vi också har ordförandeskapet. Frågorna har handlat om exempelvis ekodesign, integritet på nätet, geoblockering, delningsekonomi, livsmedelsförpackningar, förenklad livsmedelsmärkning, upphovsrätt, marknadskontroll, innovation och reparerbarhet.

I maj var det val till Europaparlamentet. Tillsammans med BEUC och våra medlemsorganisationer tog vi fram ”Från Bryssel till köksbordet” med politiska lösningar på fem centrala områden för Europas konsumenter. Vi skickade ut enkät om lösningarna till alla partier i riksdagen och vi genomförde också en SVT-sänd politisk utfrågning av riksdagspartierna inför valet.

Nationellt har våra kontakter med regering, riksdag och myndigheter varit omfattande under året som gått. Vi har deltagit i uppvaktningar, statliga utredningar och hearingar. Vårt arbete grundar sig i de 46 nationella lösningarna i ”En stark och hållbar konsumentpolitik” som togs fram inför riksdagsvalet 2018.

En stor del av Sveriges Konsumenters verksamhet handlar om externt finansierade, ofta fleråriga, utvecklingsprojekt: Fair Finance Guides bevakning av bankernas hållbarhetsarbete, Omskaparna som engagerar mellanstadieelever i hållbarhetsfrågor genom kulturellt skapande och Kemikalieappen som ger konsumenterna chans att pressa på för en utfasning av skadliga kemikalier. Farorna med privatimport, främst från Kina, är temat för ett nystartat marknadskontrollprojekt med EU-medel. Ekologisk mat och offentliga måltider är andra viktiga teman i projekt vi driver. Samtliga dessa fortsätter under 2020 tillsammans med vårt standardiseringsprojekt där vi driver på för ökat konsumentinflytande inom standardiseringen av

varor och tjänster. Här har Sveriges Konsumenter stärkt sin ställning genom vice ordförandeskapet i ANEC, den europeiska konsumentrösten inom standardisering.

Året gav ett rekordgenomslag i media med över 1000 artiklar och inslag i radio och TV. Ett resultat som grundar sig på både ett väl genomtänkt proaktivt arbete samt snabb respons på medias förfrågningar.

Vår tidning Råd & Rön fortsätter att utvecklas, inte minst digitalt, och ger ett gott resultat. Bolaget Råd & Rön AB inkluderar sedan 2011 även konsumentrådgivning, även om denna verksamhet tyvärr minskat.

Vid årsmötet beslutade vi om en ny handlingsplan, från 2020 till 2023 med visionen "Ett hållbart samhälle där konsumentens rätt och röst är stark".

Stockholm 2020-03-06

Marie Linder
Ordförande

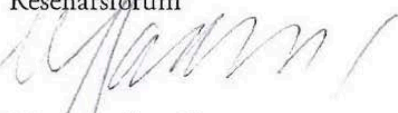
Bo Carselid
LO
Vice Ordförande

Johanna Hällén
PRO

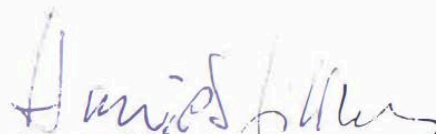
Christina Axelsson
Resenärsforum

Maris Sedlenieks
SPF Seniorerna

Alexandra Davidsson
Medveten Konsumtion

Harriet Gillberg
Riksförbundet Hela och Samhälle

Terese Askerstedt
Djurskyddet Sverige

Ewa Lantz
ABF

Berzan Kockaya
SIOS

Anita Lindskog
Funktionsrätt Sverige

Smarta kylskåp

Fler uppkopplade prylar i hemmet innebär att hela ditt liv kan kartläggas. Under året har vi debatterat för att politik och företag ska täppa till integritets- och säkerhetsbristerna i sakernas internet.

62 tester, av allt från honung, kaffe och kattfoder, till surfplattor, diskmaskiner, led-lampor och drönare publicerades av vår tidning Råd & Rön under året.

Parkeringsappar

Efter vår kritik av avtal och dolda kostnader i p-appsdjungeln arbetar branschen för att bättra sig.

Flytta till Härryda?

Tillsammans med Råd & Rön rankade vi landets 290 kommuner efter vilket konsumentstöd och -service de erbjuder invånarna. Resultatet visade på stora skillnader över landet och Härryda kommun tog hem titeln Årets Konsumentkommun 2019.

EKO-september!

Vår kampanj för att öka kunskaperna om ekologisk mat blev en succé. Konsumenter kunde träffa bönder i butik, över 100 livsmedelsföretag var med och spred information om eko och kända kockprofiler lagade billiga ekorätter.

App, app, app...

Vår granskning av 238 "gratis" barnappar avslöjade att användare så unga som 4 år ständigt utsätts för köpuppsmaningar. Vi vill se strängare regler och att köp i apparna förbjuds.

“Det är utmärkt att regeringen har lyssnat på oss”

Generalsekreterare Jan Bertoft i Svenska Dagbladet om regeringens förslag att sätta stopp för slentrianlån vid nätköp.

Vårt nya hållbarhetsprojekt *Omskaparna* har under året tagit fram utbildningsmaterial till skolans årskurs 4-6. Det här snygga elevmaterialet ska inspirera eleverna att vilja omskapa berättelsen om framtiden med hjälp av konst och kultur.

10 000 Så många konsumenter laddade ner nya Kemikalieappen när den släpptes. Med appen kan konsumenter över hela Europa skanna prylar för mer information om farliga kemikalier.

Standardisering ftw!

Under 2019 intog Sveriges Konsumenter posten som vice ordförande i ANEC, den europeiska konsumentrösten i standardisering. Ett internationellt engagemang som ger oss ökade möjligheter att påverka standardisering av de prylar och tjänster du använder i din vardag.

Grisiga banker?

Nej tack! Från och med 2019 granskar vi i Fair Finance Guide om bankerna placerar dina sparpengar i företag med den värsta sortens djurhållning.

Konsumentdebatt i tv

Beslut i Bryssel påverkar allt från din frukost till dina rättigheter när du reser. I samband med EU-valet ställde vi partierna till svars i en tv-sänd debatt.

A photograph of a busy city street, likely in Sweden, with many pedestrians walking. In the foreground, two women are walking away from the camera. One is wearing a dark blue tank top and jeans, the other a red floral top and black pants with a backpack. A green and black electric scooter is parked on the sidewalk. In the background, there are shops like H&M and Clas Ohlson. A large yellow text box is overlaid on the right side of the image.

Konsumenträttigheter i en alltmer digital värld

Konsumenter hamnar ofta i underläge mot företagen, har svårt att göra informerade val, riskerar att råka ut för oseriösa aktörer och kan inte få rätt trots att de juridiskt sett har rätt. Digitaliseringen går snabbt, men konsumentskyddet brister, främst i tillämpning och tillsyn. Som konsumentrörelse tar vi debatten och ser till att konsumentperspektivet lyfts. Här har också politiken ett ansvar. Under 2019 års EU-val uppmärksammade vi både kandidater och konsumenter på hur beslut inom EU berör konsumenter i vardagen.

Vägleder konsumenter på en snårig marknad

Falsk marknadsföring, oseriösa affärsmetoder och dålig information gör att många luras att köpa saker eller tjänster de varken vill ha eller behöver. Det gör att konsumenter ofta hamnar i underläge. Vi arbetar för att stärka konsumentskyddet, för dina rättigheter och för att du ska ha möjlighet att använda din konsumentmakt.

Några insatser under året

- **Standarder för ett hållbart och säkert samhälle.** Med hjälp av våra representanter fortsätter vi påverka utformningen av produkter och tjänster av stor vikt för oss konsumenter. Från kosmetika utan allergener till krav på hur företag bör arbeta med hållbarhet. I våras blev vår internationella sekreterare Jens Henriksson vald till vice ordförande i ANEC, den europeiska konsumentrösten i standardisering. Ett internationellt engagemang som ger oss ökade möjligheter att göra avtryck inom standardisering.
- **Dialog om digital betalning av parkeringsavgifter.** När djungeln av parkeringsappar granskades av Sveriges Radio i höstas fick vår konsumentvägledare Maria Wiczell kommentera apparnas orimligt långa avtalsvillkor och otydliga betalningsmetoder som lett till fler ärenden hos Kronofogden. Branschen svarade med att bjuda in oss till möte dit vi tog med inte bara våra egna krav utan också konsumenters klagomål. Ett möte som resulterade i att branschen ska ändra sina krav. Det ska alltid finnas en möjlighet att betala parkeringsavgiften med kort!
- **Privatimportens faror.** De senaste åren har privatimporten från megasajter utanför Europa, som Wish och Aliexpress, tagit fart på allvar. Låga priser lockar till oräkneliga köp. Men det många konsumenter ofta inte är medvetna om är att med det låga priset kommer en ibland väldigt hög risk, särskilt när det kommer till elprylar.
I samarbete med Elsäkerhetsverket driver vi därför projektet Privatimportens faror som syftar till att samla in vittnesmål från drabbade och att väcka medvetenhet kring riskerna.

- **Härryda tog priset.** I oktober utsåg vi för första gången tillsammans med Råd & Rön Årets Konsumentkommun – den kommun som är bäst på att tillvarata konsumenternas intressen i form av konsumentrådgivning, budget & skuldrådgivning, närhet till kontanter och livsmedelskontroll. Vinnarkommunen Härryda blev gratulerad på plats med blommor och diplom. Rankningen gav eko över hela landet när lokala media hittade sin egen vinkel på nyheten.
- **Vill du bli fin ska du inte lida pin.** Den nya standarden av hudvårdstjänster som vi varit med att ta fram fyllde ett stort tomrum eftersom Sverige saknar skyddande lagar inom området. För att hjälpa konsumenterna att ställa rätt krav publicerade vi tillsammans med SIS en checklista på vad den som vill köpa skönhetsjänster ska tänka på för att slippa råka illa ut. Kort därefter skickade regeringen ut ett nytt lagförslag för skönhetsjänster på remiss. Men även om denna lag antas så kommer mycket fortfarande vara oreglerat.
- **Consumers Internationals kongress.** Consumers International, där Sveriges Konsumenter är aktiva medlemmar, höll kongress i Portugal i maj. Konsumentskydd på digitala marknader samt klimat och hållbar utveckling var huvudteman på mötet som hålls vart fjärde år. Med 250 medlemmar i över 120 länder är CI en stark global konsumentröst. Framtidens konsumentfrågor diskuterades med särskild fokus på hållbara livsmedel, e-handelsplattformars dominans, globala regler för digitala utmaningar, konsumentens rätt till sin data, integritet, sakernas internet, artificiell intelligens och fintech.
- **En delningsekonomi på allas villkor.** Utbudet av delningstjänster ökar raskt, och det är viktigt att se till att konsumenterna har ett gott skydd inom den växande delningsekonomin. Därför har vi under året gått igenom regelverket gällande delningsekonomi, delningstjänster och delningsplattformar. Vi har dessutom kartlagt några av de vanligaste plattformarna inom fordonsdelning, verktygsdelning,

boende- och granntjänstindelning. Resultatet är sammanfattat i ståndpunktsdokumentet *Delningstjänster – Konsumentvänliga lösningar för en delningsekonomi på allas villkor*.

- **Tillsyn och marknads kontroll.**

Konsumentskyddande lagar och regler är nödvändigt för en fungerande vardag för Europas konsumenter och en given del av vårt arbete. Men ingen lagstiftning fungerar fullt ut utan effektiv tillsyn och kontroll. Tillsynsarbetet underlättas dessutom av ny EU-lagstiftning. Sveriges Konsumenter bidrar till en fungerande marknads kontroll genom vårt arbete i ANEC och BEUC. Dessutom samarbetar vi med svenska myndigheter i marknads kontrollrådet och i projektform genom Privatimportens Faror, ett projekt i samarbete med Elsäkerhetsverket.

” Något som vi efterlyser är att man lätt hittar direktbetalningen så att man inte hamnar i en kreditbetalning som man inte ens har uppfattat är en kreditbetalning.”

Maria Wiezell, konsumenträttsexpert på Sveriges Konsumenter i Sveriges Radio.

Politiska val och valen i din vardag

För att din vardag ska vara säker och för att de medvetna valen ska vara enkla krävs en stark konsumentpolitik. Konsumentmakt är en viktig beståndsdel av en fungerande marknadsekonomi, men får aldrig användas som alibi för att inte ta de tuffa politiska besluten som behövs, beslut som ibland är en förutsättning för att kunna använda sin makt som konsument.

Några insatser under året

- **Från Bryssel till köksbordet – konsumentrörelsens prioriteringar.** Inför EU-valet fokuserade vi, tillsammans i den europeiska konsumentrörelsen BEUC, på fem prioriterade konsumentfrågor: artificiell intelligens, längre livslängd för produkter, förenklad hälsomärkning för mat, tillgång till mediciner och skadliga kemikalier. Genom en enkät fick de svenska partierna i Europaparlamentet ta ställning till våra prioriterade frågor. Vi tog Bryssel närmare köksbordet och kunde tydligt visa väljarna var partierna står i vardagsnära frågor som beslutas på EU-nivå. Samtidigt ökade vi kännedomen hos valbara kandidater om konsumentrörelsens prioriteringar.

- **EU-valet, partierna och du – en konsumentpolitisk debatt.** Vad vill partierna göra för konsumenterna i EU och hur ska EU bidra till en hållbar konsumtion? Det redde vi ut när vi i maj anordnade en konsumentpolitisk EU-valdebatt på Europahuset i Stockholm. Fokus låg på frågor som rör din vardag och framtidsfrågor som kommer påverka alla konsumenter. I debatten, som även sändes i SVT, medverkade partiernas valbara kandidater.
- **Den nationella konsumentpolitiken.** Vi har välkomnat de nya konsumentministrarna som tillträtt under 2019 med "Hjälpreda för en ny konsumentminister", där vi förtydligade konsumentrörelsens mest prioriterade frågor för den kommande mandatperioden. Vi har haft möten med konsumentministrarna och politiker i konsumentnära utskott i riksdagen för att diskutera lösningar på problem som konsumenter stöter på i vardagen - alltifrån personlig integritet på nätet, överskuldssättning, tillgänglig och oberoende konsumentrådgivning till hållbar och hälsosam mat.

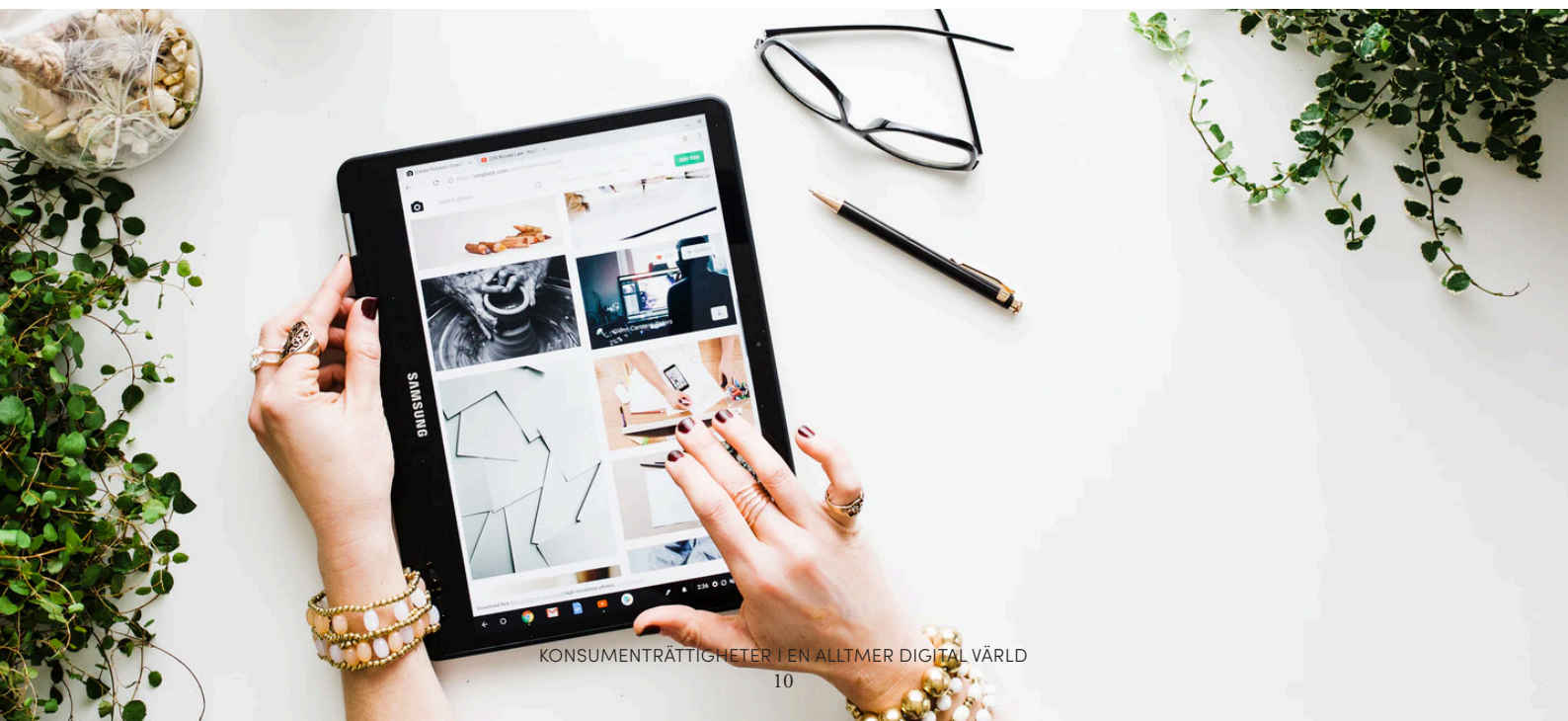

Uppkopplat och ihopkopplat

De digitala tjänster som vi använder dagligen kartlägger våra liv, vanor och beteenden in i minsta beståndsdel. De meterlånga avtal som följer med varje ny tjänst innehåller en djungel av juridisk text som gör att många kapitulerar med ett klick och "Accepterar". Samtidigt som många lever ett fullt ut digitaliserat liv finns det stora grupper som snarare stängs ute från stora delar av samhället på grund av just digitaliseringen. Vi vill se digitala tjänster som levererar för alla konsumenter och som fullt ut respekterar konsumentens integritet.

Några insatser under året

- **Google-anmälan.** Datainspektionen valde i januari att gå vidare med vår anmälan av Googles integritetskränkande platsspårning. En nyhet som väckte internationell uppmärksamhet. Tillsammans med det norska Forbrukerrådet stöttade vi utredningen genom att kritiskt granska Googles svar på Datainspektionens frågor. Anmälan har sedan dess förts över till Irland, men vi fortsätter att bevaka ärendet tillsammans med våra europeiska kollegor inom BEUC.
- **Sakernas internet – hur smart är det?** Uppkopplade produkter blir allt vanligare och epitetet smart ges till allt från tv-apparater till kaffebryggare. Marknadsföringen utlovar en bekvämare vardag, men utelämnar medföljande säkerhetsrisker och integritetshot. Vi skrev därför en ståndpunkt om den hajpade teknikens baksidor och publicerade en tillhörande debattartikel i Svenska Dagbladet. Artikelns väckte dessutom P1-talkshowen Nordegren & Epsteins intresse som bjöd in oss för en pratstund.
- **Seminarium på Internationella konsumentdagen.** På den internationella konsumentdagen anordnade vi ett välbesökt frukostseminarium om sakernas internet. Daniel Kjellberg, chefredaktör på Råd & Rön, modererade panelsamtalet som tog sin utgångspunkt i vår ståndpunkt om tekniken. Medverkade i panelen gjorde utöver vår digitala expert Sinan Akdag också Mikael Eklund från IT&Telekomföretagen och Jonas Andersson Schwarz från tankesmedjan Fores.

- **Insuretech – dina persondata och dina försäkringar.** Med persondatabaserade försäkringar vill försäkringsbolagen kunna erbjuda personanpassade priser och erbjudanden. Vi ser dock flera faror med affärsmodellen och har i en ståndpunkt lyft problem med ökad ojämlikhet, inläsningseffekter och risker för integritetsintrång.
- **AI för konsumenter.** Vi har under året arbetat med att formulera ett konsumentperspektiv kring artificiell intelligens, bland annat genom att bidra med insikter och analys till BEUC:s arbete på EU-nivå. Baserat på detta arbete och närliggande ämnesområden som sakernas internet och insuretech har vi tagit fram en ståndpunkt om tekniken och dess risker. Arbetet med AI fortsätter under 2020 med avstamp i publiceringen av vår ståndpunkt.
- **Köppuppsmaningar i appar riktade till barn.** Vi granskade i en rapport 240 populära gratisappar för barn och fann oroväckande många fall av direkta köppuppsmaningar riktade till barn från två års ålder. För att bättre skydda barnen slår rapporten fast att det svenska förbudet mot reklam riktad till barn bör förstärkas och att lotterilagen bör moderniseras så att den inkluderar också så kallade loot-lådor, som är lotteriliknande inslag i digitala spel.
- **Granskning av elscooterföretagens avtalsvillkor.** Vi har granskat avtalsvillkoren hos elscooterföretag och uppmärksammade flera bolag vars villkor var oskäligen. Bland annat fanns många av villkoren bara i en engelskspråkig version och det lades ett oproportionerligt stort ansvar på personen som senast hyrt scootern. Efter vår granskning ändrades dock villkoren till det bättre och de värsta avarterna försvann från det bolag som var aktuellt för en anmälan.
- **Skräpmat reklam till barn.** Reklam för skräpmat riktad till barn letar sig fram på nya digitala vägar som är osynliga för vuxna. För att förstå omfattningen har vi gjort en kartläggning genom en enkät till tio olika företag som säljer mat med hög socker- eller fetthalt. Vi planerar nu för en fortsättning av arbetet där vi i steg två kommer ta hjälp av fokusgrupper av skolelever.

”
Det vi ger upp är
faktiskt en mänsklig
rättighet, rätten till
privatliv.”

Sinan Akdag, digital expert på Sveriges Konsumenter till TV4 Nyheterna, i samband med anmälan av Google.

Schyssta betallösningar för alla

Finansmarknaden kan av många upplevas som komplex, svår att överblicka och ibland även utestängande. Stora grupper tillåts inte ta ut och handla för kontanter då digitaliseringen tar över betallösningarna i en snabb takt. Samtidigt skjuter konsumtionslånen och överskudsättningen i höjden eftersom delbetalning och snabba lån till hög ränta erbjuds alltför lätt.

Några insatser under året

- **Delseger om kontanter.** Kontanterna i samhället försvinner i snabb takt. Det innebär att stora grupper konsumenter som är beroende av att kunna använda kontanter diskrimineras. Det finns också problem med integritets- och säkerhetsaspekter. Vi är engagerade i frågan, oftast genom nätverket ”Kontantupproret”. Under året har vi framträtt i media, haft möten med politiker och ett seminarium i Riksdagen. En delseger är att Riksdagen beslutat att de stora bankerna ska säkra tillgång till kontanter genom en lag som början gälla 2020.
- **Konsumtionslån och Klarnas ansvar.** Utifrån rapporten ”Konsumtionslån och överskudsättning” har vi framfört i media och till politiker att den snabba ökningen av osäkra krediter till konsumtion är ett problem. Det gäller såväl ökad risk för skuldsättning som hot mot en hållbar utveckling. Ett problem har varit nya former av krediter och att e-handeln ofta erbjuder delbetalning, dvs kredit, som ett förstahandsalternativ. Det gäller inte minst Klarnas betaltjänster. Sveriges Konsumenter publicerade därför en genomgång som visade att företaget i flera steg försöker få konsumenten att välja kreditbetalningar framför att betala direkt. Mycket var också tydligt i informationen och företag som använder Klarna tvingar sina kunder att dela med sig av sina personuppgifter. Sveriges Konsumenters arbete bidrog till att regeringen lade fram ett förslag om förbud att erbjuda delbetalning som förstahandsalternativ i e-handeln. Klarna har kontaktat oss för att inleda en dialog om förbättringar kring information, tydlighet och integritet.

Hållbar utveckling och livsstil

Hållbar utveckling är en förutsättning för framtida generationers möjlighet till ett gott liv, men vår konsumtion är sammantaget inte hållbar. Det beror på hur vi själva agerar, men i än större utsträckning på det ansvar politiker och näringsliv tar. Medvetenheten och intresset ökar hos alla parter. Trots ett ökat intresse för hållbar konsumtion och livsstil, ökad efterfrågan på kunskap, märkning och hållbara alternativ befinner vi oss mitt i en klimatkris. Under 2019 har vi fokuserat på områdena livsmedel, finansiella tjänster, kemikalier och en hållbar framtid i vårt arbete för att ge förutsättningar för en hållbar utveckling och livsstil.

Den livsviktiga maten

Maten vi äter är något som engagerar och oroar när klimatkrisen är ständigt närvarande. Vi vet att maten och livsmedelssektorn står för en stor andel av vår klimatpåverkan. Systemet måste ändras och vårt sätt att konsumera likaså. Vi vill att det ska vara lätt att välja den hållbara, hälsosamma maten, vare sig du är hemma, på restaurang eller kanske i ett skolkök.

Några insatser under året

- **Förenklad livsmedelsmärkning.** Behovet av en förenklad livsmedelsmärkning inom EU blir allt mer uppenbar. Enskilda länder och livsmedelsföretag har sina egna märkningar och utvecklingen riskerar snarare att förvirra än att hjälpa konsumenten. Mot den bakgrunden har den europeiska konsumentrörelsen, BEUC, enats om att arbeta för en EU-gemensam färgkodad märkning baserat på livsmedlets näringsinnehåll per 100 gram. En sådan märkning med namnet Nutriscore finns sedan en tid i ett par länder med Frankrike i spetsen. Då den uppfyller konsumentrörelsens krav vill vi se den som en modell för förenklad livsmedelsmärkning i EU.
- **MATtanken för hållbara offentliga måltider.** Projektet MATtanken fortsätter att sprida goda exempel på vad som görs runtom i landet för att de offentliga måltiderna ska bidra till en hållbar utveckling. Vi har under året bland annat samarbetat med Livsmedelsverket i en serie webinarier om matsvinn, djupdykt i hållbar sjömat och inlett ett erfarenhetsbyte om offentliga måltider med Finland. Under året har vi också arbetat intensivt med att konsumenter av offentliga måltider ska få veta ursprunget på maten som serveras. Ett arbete som kommer fortsätta även nästa år.
- **Ekoseptember.** Sveriges regering satsar på att öka konsumtionen och produktionen av ekologiskt. Som en del av detta lanserades kampanjen Ekoseptember för att uppmärksamma konsumenter på fördelarna med ekologisk mat. Under september hade vi därför extra fokus på ekologisk mat i vår externa kommunikation.
- **Kändiskockar ger sina bästa ekotips.** Sex kända matprofiler visade hur du kan laga mat med ekologiska råvaror - utan att överstiga 29 kr per portion, vilket är den genomsnittliga kostnaden för en måltid i Sverige. Recepten och tipsen publicerades i matprofilernas kanaler under september. Frida Ronge, Sébastien Boudet, Maryam Madaresi, Tommy Myllymäki, Jonas Cramby och Jävligt Gott-Gustav deltog.
- **Vegokorv skövlar regnskog – eller?** Årets mest lästa artikel på vår hemsida handlade om matmyter, som att vegokorv bidrar till skövling av regnskog, att plast alltid är sämst för miljön och att importerade grönsaker är dåliga för klimatet.
- **Ekomaten blir billigare.** Tror du att ekologiskt alltid är mycket dyrare? Dags att tänka om. Tillsammans med våra medlemmar PRO kunde vi visa att prisskillnaden mellan eko och konventionellt minskar för varje år. Nyheten blev en raket i sociala medier och uppmärksammandes av bland annat ETC.

” För att kunna välja ekologiskt och ändå hålla ned kostnaden så är mitt bästa tips att byta ut en del av proteinet mot mer grönsaker. Väljer du dessutom råvaror i säsong kommer priset ned ytterligare och maten blir billigare, bättre och godare!”

Stjärnkocken Tommy Myllymäki i vår kampanj Ekoseptember.

Pengar som påverkar och påverkan

Hur investerar bankerna dina sparpengar? Konsumenter förväntas ta sitt ansvar gentemot banker för att över huvud taget få vara kund. Självklart ska vi då kunna ställa krav tillbaka. Bankerna har en enorm potential att agera nyckelspelare i en hållbar utveckling, men de har en bit kvar. Genom konsumentmakt och skärpt lagstiftning tror vi att det är möjligt.

Våra insatser under året

- **H&M fick kritik för att inte betala levnadslöner.** Sömmerskor som syr H&M:s kläder kan inte leva på sina löner. Fair Finance Guide uppmärksammade att svenska banker är bland H&M:s största ägare och att de därmed måste ställa tuffare krav på klädjätten. SVT och SR uppmärksammade rapporten. I sociala medier blev ett av inläggen Fair Finance Guides mest delade och gillade någonsin. H&M tog till sig kritiken och bjöd in vår samarbetspartner Fair Action till möte.
- **Bankernas kopplingar till djurindustrin granskas.** I år blev världens största djurskyddsorganisation, World Animal Protection, ny partner i Fair Finance Guide Sverige. Som ett första steg har bankernas riktlinjer gällande djurskydd granskats. Resultatet blev uselt. De flesta storbanker hade inga eller låga krav på djurskydd när de investerar i, eller lånar ut pengar till, företag. Det uppmärksammades av TT i en lång rad lokaltidningar. Vi ser fram emot kommande fallstudier i ämnet, som definitivt kommer att engagera många konsumenter.
- **Förslag på politiska åtgärder i DN och riksdagen.** I april föreslog vi en rad politiska åtgärder för en mer hållbar finansbransch på DN Debatt. Det handlade framför allt om att öka insynen, förenkla för spararna att välja hållbart och att skärpa regelverk och tillsyn. Organisationerna inom Fair Finance Guide diskuterade även förslagen med finansutskottet i riksdagen.

En giffri vardag för alla

Det är inte lätt att vara konsument när du både ska vara kemist och detektiv för att kunna göra giffria val. Det här vill vi ändra på. Vi vill inte ha några giftiga kemikalier på köpet i prylarna vi handlar.

Våra insatser under året

- **Kemikalieappen har lanserats!** I november lanserade vi Kemikalieappen. Med hjälp av den kan du som konsument enkelt använda din rätt att veta om prylarna i butiken innehåller farliga kemikalier genom att skanna streckkoder. Om företaget lagt in information får du svar direkt, annars kan du via appen skicka en förfrågan om kemikalieinnehållet direkt till företaget. Appen är en del av EU-projektet LIFE AskREACH där vi tillsammans med partners från 13 länder arbetar för en giffri miljö. Under 2019 laddades Kemikalieappen ned 10 000 gånger i Sverige.
- **Fördjupat arbete för en giffri vardag.** Under året har vi fördjupat vårt arbete för en giffri vardag. Vi har tillsammans med BEUC uppmanat Kemikalieinspektionen att bedriva tillsyn på slajm-

leksaker som finns på den svenska marknaden, vilket nu kommer ske. I regeringens utredning om blandningar och grupperingar av kemikalier har vi bidragit med konsumentperspektivet. Vi har gått med i nätverket EDC-Free Europe mot hormonstörande ämnen, där vi gemensamt har kontaktat EU-parlamentariker för att poängtera allvaret i frågan. Det fick effekt, och EU:s hälsokommissionär har det nu som en prioriterad fråga under kommande mandatperiod.

” Ett verktyg för konsumenter att använda i den osynliga djungeln av kemikalier i varor.”

Maria Hammarling, projektledare för Kemikalieappen i Nyhetsmorgon i TV 4.

Hållbarhetsfrågor globalt och lokalt

För att lyckas ta oss ur den klimatkris vi befinner oss i måste vi ställa om. Och det nu. Det krävs engagemang, mod, strategiska beslut och att få med alla på tåget.

Våra insatser under året

- **Omskaparna.** Projektet Omskaparna utvecklar en metod där elever i årskurs 4-6 får utforska hållbarhetsfrågor genom kreativt skapande. Under året har vi haft fokusgrupper med målgruppen och tagit fram utbildningsmaterial i form av en lärarhandledning, en handledning för kulturaktörer samt ett elevmagasin. Vi har rekryterat och utbildat kulturaktörer samt marknadsfört projektet till skolor och kommuner för att inspirera dem att söka Skapande skola-bidraget som ska finansiera kulturaktörens arbete. Under våren 2020 sätter de första Omskaparprojekten igång!
- **BEUC för hållbar utveckling.** Sveriges Konsumenter har slagits för att konsumentrörelsen inom EU ska lyfta klimat och hållbarhet som högsta prioritet. Det har vi lyckats med och under 2019 har det manifesterats genom strategiska möten om klimatfrågor för alla BEUC:s 46 medlemmar och mer avgränsade arbetsgruppsmöten med tydligt fokus på miljö och klimat. Energidesign, kemikalielagstiftning, hållbara livsmedel, prylars livslängd och hållbara finansiella tjänster är ett par exempel från konsumentrörelsens arbete för att bidra till våra gemensamma klimatåtaganden.

Våra medlemsorganisationer

1,6 miljonerklubben
Arbetarnas Bildningsförbund ABF
Djurskyddet Sverige
FritidsOdlingens riksorganisation, FOR
Funktionsrätt Sverige
Hyresgästföreningen
Riksförbundet Hem och Samhälle
Konsumentföreningen Medvetna Matval
Konsumentgillenas samrådsorgan
Konsumentvägledarnas förening
Landsorganisationen i Sverige LO
Medveten Konsumtion
Pensionärernas riksorganisation PRO
Resenärsforum
Reumatikerförbundet
SIOS - Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige
Svenska Djurskyddsföreningen
SKPF Pensionärerna
SPF Seniorerna
Vi Konsumenter
Föreningen Äkta vara

Under 2019 har 1,6 miljonerklubben tillkommit som ny medlemsorganisation och Unga Örnars Riksförbund utgått.

Vår tidning

Sedan 2006 ger Sveriges Konsumenter ut tidningen Råd & Rön, en kommersiellt oberoende konsumenttidning och en av ytterst få tidningar utan annonser. Tidningen hjälper konsumenter göra kloka och hållbara val, både för den egna plånboken och för den planet vi har att lämna efter oss.

Råd & Rön utför bland annat noggranna laboratorie- och användartester som avslöjar allt från tvättmaskiners funktion och energiförbrukning till önskade kemikalier i mat.

Oavsett om det handlar om hantverkare som inte gör rätt för sig eller dyra prylar som inte håller måttet är Råd & Rön rösten som vågar säga ifrån.

Tidningen och sajten har omkring 50 000 prenumeranter och 3 miljoner årliga besökare på webbplatsen www.radron.se. Varje månad väljer också cirka 3000 personer att digitalt köpa något av Råd & Röns tester.

**FÖLJ VÅRT
ARBETE
2020!**

Twitter

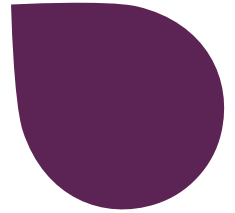
[@SvKonsumenter](#)

Facebook

facebook.se/sverigeskonsumenter

Webb

www.sverigeskonsumenter.se

Sveriges Konsumenter är en oberoende ideell organisation som arbetar för ökad konsumentmakt. Vi verkar för alla konsumenters självklara rätt till skydd, inflytande och möjlighet att göra medvetna och hållbara val. Organisationen arbetar brett med konsumentfrågor, men lägger också särskilt fokus vid frågor som rör livsmedel, banktjänster, tillgänglighet, integritet på nätet och hållbar konsumtion. Bakom vår organisation står 21 medlemsorganisationer.

Vi driver frågor både nationellt, inom EU och globalt och är medlem i den europeiska konsumentorganisationen BEUC, i Consumers International och i organisationen ANEC, konsumentrösten i standardisering.

Vi ger ut den oberoende och reklamfria tidningen Råd & Rön och driver på uppdrag av kommuner rådgivande konsumentvägledning.

S SVERIGES
KONSUMENTER

Postadress: Box 38001, 100 64 Stockholm
Besöksadress: Hornsgatan 172
Telefon 08-674 43 00
info@sverigeskonsumenter.se
www.sverigeskonsumenter.se